

۱۹۲. گزینه ۱ بخش اعظم غشای پخته از مولکول‌های فسفولیپیدی تشکیل شده است. این مولکول‌ها کانال ندارند. **بررسی سایر گزینه‌ها** **گزینه ۲:** مولکول‌های آب به مقدار کمی از بین فسفولیپیدها عبور می‌کنند. **گزینه ۳:** فقط بعضی از فسفولیپیدهای غشا به کربوهیدرات متصل اند. **گزینه ۴:** اولاً فسفولیپیدها منفذ ندارند، دوماً کانال‌های پروتئینی هم مولکول‌های کوچک را از خود عبور می‌دهند؛ ورود و خروج مولکول‌های درشت از طریق درون‌بری و برون‌رانی انجام می‌شود.

۱۹۳. گزینه ۱ تمام پروتئین‌های سراسری غشای پخته با هر دو لایه فسفولیپیدی در تماس اندولی سایر موارد حتمی نیستند. **بررسی سایر گزینه‌ها** **گزینه ۲:** پروتئین‌های سطحی هم در سمت داخل و هم در سطح خارجی غشا قرار دارند. **گزینه ۳:** پروتئین‌های سراسری می‌توانند از نوع کانال، ناقل یا پمپ باشند. **گزینه ۴:** تنها گروهی از پروتئین‌های سطحی به کربوهیدرات متصل هستند.

۱۹۴. گزینه ۳ پروتئین‌های سطحی ممکن است به فسفولیپیدها (لیپیدهای فسفات‌دار) و یا پروتئین‌های غشا متصل باشند. در پخته‌های بافت پیوندی، پروتئین‌های سطح برون‌ی غشا می‌توانند در تماس مستقیم با رشته‌های کلاژن و ماده زمینه‌ای قرار داشته باشند.

بررسی سایر گزینه‌ها **گزینه ۱:** پروتئین سطحی نمی‌تواند منفذی برای عبور مواد داشته باشد. **گزینه ۲:** کربوهیدرات‌های غشا در سطح خارجی آن قرار دارند و نمی‌توانند به رشته‌های پروتئینی سیتوپلاسم متصل باشند. **گزینه ۴:** بخش‌های آبگریز غشا، دم‌های فسفولیپیدها هستند و پروتئین‌های سطحی نمی‌توانند در تماس با دم‌های فسفولیپیدها باشند.

۱۹۵. گزینه ۱ پروتئین‌های ترشحی (مانند لیپازهای لوزالمعده) پس از تولید توسط ریبوزوم‌ها، از درون شبکه آندوپلاسمی و سپس از دستگاه گلژی عبور می‌کنند و در هر یک از این اندامک‌ها، بخشی از مراحل آماده‌سازی آن‌ها برای ترشح انجام می‌شود. بنابراین آماده شدن کامل این مولکول‌ها برای ترشح، هنگامی است که از دستگاه گلژی خارج می‌شوند. پروتئین‌های ترشحی هنگام خروج از دستگاه گلژی، درون ریزکیسه‌ای از جنس غشا قرار دارند و به سوی غشا می‌روند تا محتویات آن‌ها از طریق برون‌رانی به بیرون ترشح شود. دقت کنید که در برون‌رانی برخلاف درون‌بری، در غشا فرو رفتگی ایجاد نمی‌شود.

فصل دوم

پایه دهم

۱۹۶. گزینه ۳ بافتی که در ساختار همه لایه‌های لوله گوارش وجود دارد، بافت پیوندی است. که مخلوطی از انواع مولکول‌های درشت، مانند گلیکوپروتئین در ماده زمینه‌ای آن وجود دارد. **بررسی سایر گزینه‌ها** **گزینه ۱:** بافت پیوندی سست در مقایسه با بافت پیوندی متراکم، رشته‌های کلاژن کمتر و در نتیجه مقاومت کمتری دارد. **گزینه ۲:** پخته‌های بافت پیوندی سست دوکی شکل نیستند. **گزینه ۴:** بافتی که تری گلیسرید فراوان و نقش ضربه‌گیری دارد، بافت چربی است.

۱۹۷. گزینه ۳ در لوله گوارش انسان، معده دارای سه لایه ماهیچه‌ای و سایر بخش‌ها دارای دو لایه ماهیچه‌ای هستند. معده غده‌های برون‌ریزی دارد که شیره معده را ترشح می‌کنند. همچنین در معده پخته‌های درون‌ریزی وجود دارد که هورمون گاسترین ترشح می‌کنند. **بررسی سایر گزینه‌ها** **گزینه ۱:** اندام سازنده صفرا، کبد است اما بخش کوچکی از معده در پشت کبد قرار دارد. **گزینه ۲:** معده با تولید عامل داخلی در جذب ویتامین B_{۱۲} نقش دارد اما جذب این ویتامین در روده باریک صورت می‌گیرد (نه در معده).

گزینه ۴: ابتدای معده، بنداره ندارد و ورود غذا به معده توسط بنداره انتهایی مری کنترل می‌شود. **۱۹۸. گزینه ۲** شکل سؤال، صفای روده‌ها را نشان می‌دهد که در آن بافت پیوندی سست وجود دارد. **بررسی سایر گزینه‌ها** **گزینه ۱:** پرده صفای رگ‌های خونی دارد، اما در آن شبکه‌های عصبی وجود ندارند. این شبکه‌ها در لایه‌های زیرمخاطی و ماهیچه‌ای لوله گوارش قرار دارند. **گزینه ۳:** معده و روده هر دو به پرده صفای اتصال دارند، اما شکل سؤال، فقط صفای روده است و به معده اتصال ندارد!

گزینه ۴: بخشی از لوله گوارش که بالاتر از دیافراگم قرار دارد، فاقد پرده صفای است. **۱۹۹. گزینه ۳** لایه ماهیچه‌ای لوله گوارش از سطح زیرین خود به لایه زیرمخاطی چسبیده است اما دقت کنید که در این لایه، ماهیچه طولی در خارج و ماهیچه حلقوی در داخل قرار دارد؛ بنابراین ماهیچه حلقوی به لایه زیرمخاطی چسبیده است.

۲۰۰. گزینه ۲ بنداره انتهایی مری، کمی دورتر از محور مرکزی بدن است و می‌توان آن را سمت چپ در نظر گرفت. در حالی که بخش عمده جگر در سمت راست بدن قرار دارد. **بررسی سایر گزینه‌ها** **گزینه ۱:** کیسه صفرا و بنداره بین معده و روده باریک (پیلور) در سمت راست بدن قرار دارند. **گزینه ۳:** بخش عمده معده همانند بخش باریک لوزالمعده در سمت چپ بدن قرار دارد. **گزینه ۴:** آپاندیس، در ابتدای روده بزرگ قرار دارد؛ بنابراین محل قرار گرفتن آن سمت راست بدن است. بنداره بین روده باریک و روده بزرگ در محل اتصال آن‌ها به یکدیگر قرار دارد. البته این بنداره در کتاب درسی مطرح نشده است، اما همین که می‌دانیم آپاندیس در سمت راست بدن قرار دارد برای تشخیص نادرستی این گزینه کافی است.

۲۰۱. گزینه ۲ کبد، لوزالمعده، کیسه صفرا و غده‌های بزاقی اندام‌های مرتبط با لوله گوارش محسوب می‌شوند. بنداره‌ها، ساختارهایی از جنس ماهیچه‌اند که در بخش‌هایی از لوله گوارش قرار دارند که بیشتر آنها از ماهیچه صاف و بعضی از آنها از ماهیچه مخطط‌اند. در ساختار هیچ‌یک از اندام‌های مرتبط با لوله گوارش، بنداره‌ای از جنس ماهیچه مخطط وجود ندارد. **بررسی سایر گزینه‌ها** **گزینه ۱:** لوزالمعده، علاوه بر تولید و ترشح آنزیم‌های گوارشی، در ترشح هورمون‌های انسولین و گلوکاگون نیز نقش دارد. یکی از انواع آنزیم‌های لوزالمعده (پروتئازها) به صورت غیرفعال ترشح می‌شود. **گزینه ۳:** غده‌های بزاقی آنزیم لیپوزیم تولید و ترشح می‌کنند که در از بین بردن باکتری‌ها نقش دارد. **گزینه ۴:** کبد، شیره گوارشی به نام صفرا را تولید و ترشح می‌کند که در آن فسفولیپید وجود دارد. صفرا به گوارش چربی‌ها کمک می‌کند.

۲۰۲. گزینه ۲ همه بنداره‌های لوله گوارش در تنظیم عبور مواد نقش دارند. **بررسی تک‌تک موارد الف (درست):** بنداره‌های لوله گوارش در حالت عادی بسته‌اند و به دنبال رسیدن محتویات لوله گوارش به آنها باز می‌شوند. **ب (نادرست):** همه بنداره‌ها از ماهیچه‌های حلقوی شکل تشکیل شده‌اند. بیشتر آنها از ماهیچه صاف‌اند و در نتیجه پخته‌های دوکی شکل دارند، اما بعضی از آنها از ماهیچه مخطط‌اند و از پخته‌های استوانه‌ای شکل تشکیل شده‌اند. **ج (نادرست):** مراکز نظارت بر اعمال بدن، مغز و نخاع هستند. به عنوان مثال بنداره خارجی مخرج تحت کنترل ارادی مغز قرار دارد. **د (درست):** بنداره‌های لوله گوارش توسط لایه ماهیچه‌ای ایجاد می‌شوند که تماس مستقیمی با لایه مخاطی ندارد.

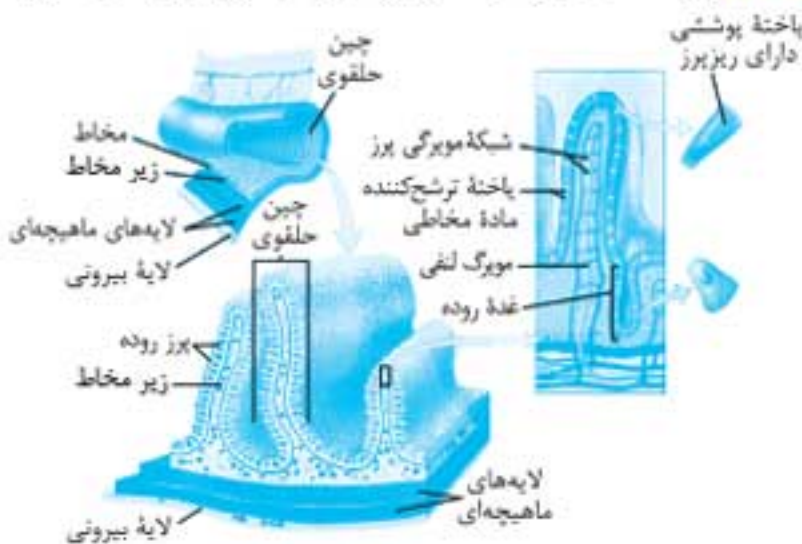
۲۰۳. گزینه ۲ حرکات کرمی و قطعه‌قطعه‌کننده در روده انسان با دخالت شبکه عصبی روده‌ای انجام می‌شوند. این شبکه با دستگاه عصبی خودمختار ارتباط دارد و اعصاب خودمختار بر عملکرد این شبکه تأثیر می‌گذارند.

دقت کنید: در حلق، مری و معده انسان، حرکات قطعه‌قطعه‌کننده انجام نمی‌شوند.

۲۰۴. گزینه ۲ حرکات کرمی در حلق و ابتدای مری توسط ماهیچه‌های اسکلتی انجام می‌شوند، در حالی که حرکات قطعه‌قطعه‌کننده فقط در روده انجام می‌شوند و ماهیچه‌های ایجادکننده آنها از نوع صاف‌اند. **بررسی سایر گزینه‌ها** **گزینه ۱:** مری حرکات قطعه‌قطعه‌کننده ندارد و فقط حرکات کرمی آن توده غذا را به جلو می‌برد. **گزینه ۳:** هر دو نوع حرکت کرمی و قطعه‌قطعه‌کننده، باعث مخلوط شدن مواد غذایی با شیره‌های گوارشی می‌شوند. **گزینه ۴:** حرکات کرمی از حلق شروع می‌شوند و تا انتهای لوله گوارش ادامه دارند، اما حرکات قطعه‌قطعه‌کننده فقط در روده انجام می‌شوند.

۲۰۵. گزینه ۲ شکل سؤال، حرکات کرمی مری را نشان می‌دهد. در این شکل، مورد (ب) عقب‌تر از توده غذا قرار دارد و ماهیچه‌های طولی و حلقوی آن به حالت استراحت برگشته‌اند. **بررسی سایر گزینه‌ها** **گزینه ۱:** مورد (الف) توده غذاست و حرکت آن در مری به کمک حرکات کرمی انجام می‌شود. **گزینه ۳:** مورد (ج) بنداره انتهایی مری را نشان می‌دهد که در این شکل، بسته است. بنابراین پخته‌های

گزینه ۲: بررسی سایر گزینه‌ها **گزینه ۲:** در همه لایه‌های لوله گوارش، رگ خونی وجود دارد. **گزینه ۳:** در لوله گوارش، لایه مخاطی چین می‌خورد (نه لایه ماهیچه‌ای). **گزینه ۴:** زیرمخاط، در چین‌های حلقوی روده و برخلاف پرزهای روده دیده می‌شود.



۲۱۱. (گزینه ۳) در لوله گوارش انسان، فقط مری است که ابتدای آن ماهیچه اسکلتی و انتهای آن بنداره دارد و مری محل ترشح آنزیم‌های گوارشی نیست؛ بنابراین گزینه سوم به درستی بیان شده است. **بررسی سایر گزینه‌ها** **گزینه ۱:** در معده برخلاف سایر بخش‌های لوله گوارش، لایه زیرمخاطی از سطح بیرونی خود به ماهیچه مورب متصل است. **گزینه ۲:** بزاق حاوی آنزیم‌های گوارشی است. ترشح بزاق معمولاً در پاسخ به ورود مواد غذایی انجام می‌شود اما دیدن غذا، فکر کردن به غذا و یا حتی شنیدن توصیف یک غذا نیز می‌تواند منجر به ترشح بزاق شود؛ یعنی ترشح بزاق بدون ورود غذا هم ممکن است روی دهد. **گزینه ۴:** لایه مخاطی روده باریک به صورت حلقوی چین می‌خورد؛ البته ایجاد چین خوردگی‌ها به لایه زیرمخاطی نیز مربوط است اما در این عبارت، خود لایه مخاطی مورد نظر است و لایه مخاطی شبکه عصبی ندارد.

۲۱۲. (گزینه ۱) با توجه به شکل زیر، محل اتصال مجاری لوزالمعده به دوازدهه در پشت کولون افقی قرار دارد.



۲۱۳. (گزینه ۴) **بررسی تک تک موارد (الف):** وقتی حرکات کرمی با برخورد به یک بنداره بسته متوقف می‌شوند، فقط نقش مخلوط کنندگی دارند (ب): مثلاً در معده، حرکات قطعه‌قطعه‌کننده وجود ندارند و فقط حرکات کرمی غذا را مخلوط می‌کنند. (ج): حرکات کرمی در پشت توده غذا و هم‌جهت با حرکت آن انجام می‌شوند و آن را به حرکت درمی‌آورد اما حرکات قطعه‌قطعه‌کننده، قبل، بعد و وسط توده غذایی انجام می‌شوند. (د): حرکات لوله گوارش توسط انقباض ماهیچه‌های آن، انجام می‌شوند. در معده، علاوه بر ماهیچه‌های طولی و حلقوی، لایه ماهیچه‌ای مورب نیز در ایجاد حرکات کرمی مؤثر است.

۲۱۴. (گزینه ۱) در شکل سؤال، موردی که با علامت سؤال مشخص شده، مری است که میزان حفاظت آن در برابر اسید معده، کمتر از دوازدهه است و به همین دلیل بر اثر ریفلاکس آسیب می‌بیند. **بررسی سایر گزینه‌ها** **گزینه ۲:** مری برخلاف معده، محل انبار کردن غذا نیست. **گزینه ۳:** مری، شیره گوارشی ترشح نمی‌کند و غذا در مری به کیموس تبدیل نمی‌شود. **گزینه ۴:** بخش ابتدایی مری از ماهیچه اسکلتی است و انقباض ماهیچه‌های اسکلتی توسط اعصاب پیکری کنترل می‌شود (نه خودمختار).

ماهیچه‌های محل (ج) برخلاف محل (ب) در حالت انقباض قرار دارند. **گزینه ۴:** باز شدن بنداره انتهای مری، نتیجه رسیدن حرکات کرمی به آن است (نه آزاد شدن ناقل عصبی از انتهای عصب خودمختار).

۲۰۶. (گزینه ۴) در شروع حرکات کرمی، گشاد شدن لوله گوارش باعث تحریک پاخته‌های عصبی دیواره لوله می‌شود. **بررسی سایر گزینه‌ها** **گزینه ۱:** مری دارای شبکه‌های عصبی است و حرکات کرمی آن با دخالت این شبکه‌ها انجام می‌شوند. **گزینه ۲:** حرکات قطعه‌قطعه‌کننده، موضعی هستند و در طول لوله به پیش نمی‌روند. **گزینه ۳:** حرکات کرمی حلق و ابتدای مری توسط ماهیچه‌های اسکلتی انجام می‌شوند. این ماهیچه‌ها، پاخته‌های چند هسته‌ای دارند.

۲۰۷. (گزینه ۴) شکل سؤال، حرکات قطعه‌قطعه‌کننده را نشان می‌دهد.

دقت کنید: مری، حرکات قطعه‌قطعه‌کننده ندارد و با رسیدن حرکات کرمی به بنداره انتهای مری توده‌های غذا وارد معده می‌شوند.

بررسی سایر گزینه‌ها **گزینه ۱:** حرکات قطعه‌قطعه‌کننده فقط در روده انجام می‌شوند و روده در حفره شکمی قرار دارد. **گزینه ۲:** پاخته‌های پوششی روده باریک مواد مختلفی را جذب می‌کنند. پاخته‌های پوششی روده بزرگ نیز می‌توانند آب و یون‌ها را جذب کنند. **گزینه ۳:** حرکات قطعه‌قطعه‌کننده علاوه بر این که در گوارش مکانیکی غذا نقش دارند، آن را به شیره‌های گوارشی مخلوط می‌کنند.

۲۰۸. (گزینه ۲) لایه مخاطی شامل بافت پوششی و یک آستر پیوندی است. بنابراین غشای پایه از یک سمت با پاخته‌های پوششی و از سمت دیگر با پاخته‌های بافت پیوندی در اتصال است. **بررسی سایر گزینه‌ها** **گزینه ۱:** بافت پیوندی که پاخته‌های متنوع دارد، بافت پیوندی سست است که در همه لایه‌های لوله گوارش (نه بیشتر آن‌ها) وجود دارد. **گزینه ۳:** در هر لایه لوله گوارش می‌توان پاخته ماهیچه‌ای یافت اما وجود پاخته‌های ماهیچه‌ای که در دو جهت مختلف (طولی و حلقوی) سازمان یافته‌اند، مربوط به لایه ماهیچه‌ای است. **گزینه ۴:** برعکس! لایه بیرونی لوله گوارش در حفره شکمی بخشی از پرده صفاق را تشکیل می‌دهد.

دقت کنید: رگ‌های خونی موجود در ساختار پرده صفاق، در تغذیه اندام‌های حفره شکمی نقش دارند.

۲۰۹. (گزینه ۴) در لوله گوارشی انسان، بافت پوششی استوانه‌ای یک لایه در معده و روده دیده می‌شود. نه تنها در معده و روده، بلکه در تمام طول لوله گوارش انسان، بین لایه‌های ماهیچه‌ای طولی و حلقوی، بافت پیوندی سست وجود دارد. بافت پیوندی سست، این ماهیچه‌ها را به یکدیگر متصل می‌کند. **بررسی سایر گزینه‌ها** **گزینه ۱:** بخشی از لوله گوارش که شامل بیشتر طول مری است، درون قفسه سینه قرار دارد؛ بخش انتهایی مری و بیشتر طول لوله گوارش درون حفره شکم قرار دارد و به پرده صفاق متصل است.

نکته: بخش ابتدایی لوله گوارش که شامل دهان و حلق است نیز خارج از قفسه سینه قرار دارد و به پرده صفاق متصل نیست. راست‌روده بخش انتهایی لوله گوارش است که درون حفره لگن قرار دارد و به پرده صفاق متصل نیست!

گزینه ۲: در لوله گوارش انسان، دهان و مری بافت سنگفرشی چندلایه دارند. بخش انتهایی مری درون حفره شکم قرار دارد. **گزینه ۳:** بخشی از لوله گوارش که سه لایه ماهیچه دارد، معده است. دیواره داخلی معده تعدادی غده دارد. اگر چه تعدادی از این غده‌ها پاخته‌های درون‌ریز (هورمون‌ساز) دارند اما نمی‌توان این غده‌ها را درون‌ریز در نظر گرفت. به عبارت دیگر، غده‌های موجود در معده، از نوع برون‌ریزند اما ممکن است تعدادی پاخته درون‌ریز نیز داشته باشند.

۲۱۰. (گزینه ۱) لایه‌ای که با علامت سؤال مشخص شده، لایه زیرمخاط است. در بیشتر طول لوله گوارش در سطح بیرونی این لایه، ماهیچه حلقوی قرار دارد اما در معده، داخلی‌ترین لایه ماهیچه‌ای از نوع مورب است و در مجاورت لایه زیرمخاط قرار دارد.

نحوه بسته شدن مسیرهای منتهی به حلق

نام مسیر	وضعیت به هنگام				هامل بسته شدن
	بلع	استفراغ	عطسه	سرفه	
راه دهان	باز	بسته	باز	باز	حرکت زبان به بالا و عقب
راه بینی	باز	بسته	باز	بسته	حرکت زبان کوچک به بالا
راه نای	باز	بسته	باز	باز	حرکت اپی گلوت به پایین و حرکت حنجره به بالا

۲۲۵. گزینه ۴ زمانی که غذا از مجاورت اپی گلوت عبور می کند، قطعاً ماهیچه دیواره حلق در حال انقباض است و غذا را به سوی مری می رانند. **بررسی سایر گزینه ها** گزینه ۱: وقتی غذا از دهان به سوی حلق می رود، زبان کوچک به سمت بالا حرکت می کند. **گزینه ۲:** انقباض ماهیچه دیواره حلق که غذا را به سوی مری می رانند، به صورت غیرارادی است. **گزینه ۳:** شروع حرکت کرمی بارسیدن غذا به حلق است و پس از آن غذا وارد مری می شود. **۲۲۶. گزینه ۴** هنگام بلع، با فشار زبان، توده غذا به عقب دهان و درون حلق رانده می شود و فشار زبان ناشی از انقباض ماهیچه اسکلتی آن است. پاخته های ماهیچه های اسکلتی، استوانه های شکل هستند. **بررسی سایر گزینه ها** گزینه ۱: در پوش موجود در حنجره، برچاکنای (اپی گلوت) نام دارد و از ورود توده غذا به نای جلوگیری می کند. **گزینه ۲:** هنگام بلع، زبان کوچک به سمت بالا می رود و از ورود توده غذا به بینی جلوگیری می کند. **گزینه ۳:** ماهیچه دیواره حلق از نوع اسکلتی است (نه صاف). **۲۲۷. گزینه ۴** لیزوزیم نوعی آنزیم پروتئینی است و همانند سایر پروتئین ها، از تجزیه آن آمینواسید حاصل می شود. همه آمینواسیدها در ساختار خود گروه کریوکسیل دارند. **بررسی سایر گزینه ها** گزینه ۱: آنزیم ها، کاتالیزورهای زیستی هستند و می دانید که لیزوزیم و آمیلاز دو نوع آنزیم هستند. **گزینه ۲:** ترکیب دفاعی موجود در بزاق، آنزیم لیزوزیم است که در دفاع غیر اختصاصی نقش دارد. **گزینه ۳:** ماهیچه هایی که مسئول حرکت آرورهاها و جویدن هستند، از ماهیچه های اسکلتی توده های دراز و بدون اشعاع تشکیل شده اند. **۲۲۸. گزینه ۴** **بررسی تک تک موارد** (الف): تازمائی که غذا در دهان قرار دارد، زبان کوچک متعایل به پایین است؛ هنگامی که زبان به بالا و عقب برمی گردد و غذا را به سوی حلق می فرستد، زبان کوچک بالا می رود. (ب): تازمائی که غذا درون حلق قرار دارد، زبان کوچک به سمت بالا متعایل است. پس از آن که انقباض دیواره حلق غذا را به سمت مری می فرستد، زبان کوچک پایین می آید و راه بینی باز می شود. (ج): موقعی که غذا درون دهان است، تغییر در وضعیت حلق ایجاد نمی شود البته ماهیچه های دیواره حلق در حالت عادی در وضعیت استراحت قرار دارند؛ پس می توانیم بگوییم که در این حالت ماهیچه های دیواره حلق شل هستند (نه این که شل می شوند). (د): ماهیچه های مری نیز در حالت عادی در وضعیت استراحت قرار دارند (یعنی شل هستند) و وجود غذا در حلق نیز تأثیری بر آنها ندارد. وقتی ماهیچه های دیواره حلق منقبض می شوند و غذا را به سوی مری می فرستند، حرکات کرمی آغاز می شوند که ماهیچه ها را به طور منظم منقبض و شل می کنند.



۲۲۹. گزینه ۴ شکل سؤال، غده بزاقی پناگوشی را نشان می دهد.

دقت کنید: فعالیت غده های بزاقی توسط بخش خودمختار دستگاه عصبی محیطی تنظیم می شود (نه بخش پیکری).

بررسی سایر گزینه ها **گزینه ۱:** شبکه های یاخته های عصبی در دهان وجود ندارند؛ بنابراین فعالیت غده های بزاقی بدون دخالت این شبکه ها انجام می شود. **گزینه ۲:** آنزیم لیزوزیم موجود در بزاق، در ایمنی بدن نقش دارد. **گزینه ۳:** آسیب شدن غذا به ذره های بسیار کوچک، برای فعالیت بهتر آنزیم های گوارشی و اثر بزاق بر آن لازم است. **۲۳۰. گزینه ۲** **بررسی تک تک موارد** (الف) (غلط): گوارش شیمیایی بعضی کربوهیدرات ها (نه همه آنها) توسط آنزیم آمیلاز بزاق آغاز می شود.

دقت کنید: گوارش شیمیایی هیچ یک از پروتئین ها در دهان آغاز نمی شود. (ب) (غلط): گوارش مکانیکی نمی تواند مواد غذایی را به مولکول های قابل جذب تبدیل کند، بلکه باعث تسهیل گوارش شیمیایی می شود و در نهایت گوارش شیمیایی مواد غذایی را به مولکول های قابل جذب تبدیل می کند. (ج) (صحیح): ترشحات بخش ابتدایی لوله گوارش شامل ماده مخاطی است که هیچ نقشی در گوارش مواد غذایی ندارد.

نکته: در ابتدای لوله گوارش (دهان) گوارش شیمیایی کربوهیدرات ها توسط بزاق آغاز می شود و بزاق شامل ترشحات غده های بزاقی است که از اندام های مرتبط با لوله گوارشی هستند و جزء لوله گوارش محسوب نمی شوند.

(د) (صحیح): آمیلاز موجود در بزاق، پیوند بین بعضی از واحدهای ساختاری نشاسته را شکسته و آن را به مولکول های کوچک تری (مثل دی ساکارید) تبدیل می کند.

۲۳۱. گزینه ۱ ضمن انتقال توده غذا از دهان به معده، فقط بنداره انتهای مری به صورت غیرارادی باز می شود. **بررسی سایر گزینه ها** **گزینه ۲:** هنگام بلع، برچاکنای به سمت پایین و زبان کوچک به سمت بالا حرکت می کند. **گزینه ۳:** برای ورود غذا به معده، بنداره انتهای مری به صورت غیرارادی باز می شود.

دقت کنید: ابتدای معده بنداره ندارد! **گزینه ۴:** هنگام بلع، راه های دهان، بینی و نای بسته و غذا وارد مری می شود.

زووم: در صفحه ۲۰ زیست ۱ می خوانیم: «حلق را به چهارراه تشبیه می کنند. این راه ها مربوط به دهان، بینی، نای و مری هستند. علاوه بر این ها، از هر گوش، مجرای به نام شیپور استاش به حلق راه دارد؛ یعنی دو شیپور استاش نیز به حلق راه دارند اما ساختاری برای بستن آنها وجود ندارد.

۲۳۲. گزینه ۳ **بررسی تک تک موارد** (الف) (نا درست): مرحله غیرارادی بلع با رسیدن غذا به حلق آغاز می شود (نه با عبور از حلق). (ب) (نا درست): بالا رفتن زبان کوچک مانع از ورود توده غذا به بینی می شود و تأثیری در هدایت آن به سمت حلق ندارد. در واقع فشار زبان به سمت عقب دهان باعث هدایت غذا به حلق می شود. (ج) (درست): هنگام بلع و عبور غذا از حلق، مرکز بلع در بصل النخاع، فعالیت مرکز تنفس را که در نزدیک آن قرار دارد، مهار می کند و در نتیجه، نای بسته و تنفس برای مدت زمان کوتاهی متوقف می شود.

زووم: بصل النخاع مراکز تنظیمی مختلفی دارد؛ از جمله مراکز بلع و تنفس که در نزدیکی هم قرار دارند. بنابراین توقف تنفس هنگام بلع، نتیجه تأثیر یکی از مراکز موجود در بصل النخاع بر روی یکی دیگر از مراکز موجود در آن است. در صفحه ۴۴ زیست ۱ مرکز تنفسی دیگری معرفی می شود که در توقف دم نقش دارد. این مرکز در پل مغزی قرار دارد و هیچ ارتباطی به هنگام بلع ندارد. در واقع پل مغزی مدت دم را تعیین می کند و پس از مدتی باعث توقف آن می شود. مواظب باشید این دورا با هم اشتباه نگیرید!

غذایی است، اما شیره گوارشی در آن ذخیره نمی‌شود. **ب (درست):** بخشی که بلافاصله بعد از معده قرار دارد، دوازدهه (ابتدای روده باریک) است. دیواره معده همانند روده باریک دارای چین‌خوردگی است. **ج (نادرست):** آنزیم لیپاز مترشح از غده‌های معده همانند سایر آنزیم‌ها برای فعالیت خود به عواملی مانند دما و pH وابسته است. **د (درست):** لایه ماهیچه‌های دیواره معده، علاوه بر ماهیچه‌های طولی و حلقوی، یک لایه ماهیچه مورب نیز دارد.

۲۲۸. (گزینه ۲) عامل مورد نیاز برای جذب ویتامین B_{۱۲}، عامل داخلی معده نام دارد و توسط پاخته‌های کناری غده‌های معده ترشح می‌شود.

نکته: پاخته‌های اصلی و کناری غده‌های معده برای هورمون گاسترین گیرنده دارند. گاسترین توسط پاخته‌های درون‌ریز معده ترشح می‌شود.

۲۲۹. بررسی سایر گزینه‌ها (گزینه ۱): پاخته‌های کناری، فراوان‌ترین پاخته‌های غده‌های معده نیستند. **گزینه ۳:** پاخته‌های کناری بدون تأثیر هورمون گاسترین تیز کلریدریک اسید ترشح می‌کنند. این هورمون، ترشح این اسید را افزایش می‌دهد. **گزینه ۴:** پاخته‌های کناری هورمون ترشح نمی‌کنند.

۲۴۹. (گزینه ۱) بخش کیسه‌ای شکل لوله گوارش انسان، معده است و بخش انتهایی آن در سمت راست بدن به روده باریک متصل است. **بررسی سایر گزینه‌ها (گزینه ۲):** حرکات معده پس از ورود غذا به آن آغاز می‌شود. پس نمی‌توان گفت که ورود غذا به معده سبب افزایش شدت حرکات آن می‌شود. **گزینه ۳:** مواد غذایی پس از ورود به معده و انجام گوارش بر روی آن به کیموس تبدیل می‌شوند. به عبارت دیگر کیموس وارد معده نمی‌شود. **گزینه ۴:** ماهیچه مورب در تماس با لایه زیرمخاط قرار دارد (نه لایه بیرونی).

نکته: لایه‌های ماهیچه‌های دیواره معده از خارج به داخل عبارتند از: ۱) ماهیچه طولی ۲) ماهیچه حلقوی ۳) ماهیچه مورب



۲۵۰. (گزینه ۴) در شکل سؤال، مورد (a) پاخته کناری و مورد (b) پاخته اصلی را نشان می‌دهد. **بررسی تک‌تک موارد (الف):** ترشحات پاخته‌های اصلی و کناری بر گوارش پروتئین‌ها مؤثرند. پاخته‌های اصلی پروتئاز ترشح می‌کنند و ترشحات پاخته‌های کناری باعث فعال شدن پروتئازهای معده می‌شوند. **ب:** علاوه بر پاخته‌های اصلی و کناری، پاخته‌های ترشح‌کننده ماده مخاطی و پاخته‌های پوششی سطحی نیز در تولید شیره معده نقش دارند. **ج:** همه ترشحات پاخته‌های اصلی آنزیم‌اند و در گوارش شیمیایی مواد غذایی نقش دارند. پاخته‌های کناری اسید و عامل داخلی معده را ترشح می‌کنند. اسید با فعال کردن پروتئاز در گوارش مواد غذایی نقش دارد. اما عامل داخلی تأثیری در گوارش مواد غذایی ندارد. **د:** اسید معده توسط پاخته‌های کناری ترشح می‌شود و تخریب پاخته‌های اصلی تأثیری در میزان ترشح آن ندارد.

نکته: میزان ترشح اسید معده توسط هورمون گاسترین و اعصاب تنظیم می‌شود و هورمون گاسترین را پاخته‌های درون‌ریز معده می‌سازند.

۲۵۱. (گزینه ۴) پروتئازهای معده، پروتئین‌ها را به مولکول‌های کوچک‌تر تبدیل می‌کنند و نمی‌توانند آنها را به آمینواسیدهای سازنده تبدیل کنند. **بررسی سایر گزینه‌ها (گزینه ۱):** کلریدریک اسید ترشح‌شده از غده‌های معده می‌تواند به طور مستقیم پپسینوژن را فعال کند. **گزینه ۲:** ماده مخاطی ترشح‌شده از غده‌های معده، از دیواره آن در برابر اسید و آنزیم محافظت می‌کند. **گزینه ۳:** عامل داخلی که توسط پاخته‌های کناری غده‌های معده ترشح می‌شود، برای جذب ویتامین B_{۱۲} لازم است و این ویتامین برای ساختن گلبول‌های قرمز خون لازم است.

گزینه ۲: قبل از بنداره پیلور، پاخته‌های ترشح‌کننده هورمون گاسترین در دیواره معده وجود دارند. بعد از پیلور نیز پاخته‌های ترشح‌کننده سکرین در دیواره روده باریک قرار دارند. **گزینه ۴:** در پایان گوارش غذا در معده، بنداره پیلور باز می‌شود تا کیموس وارد دوازدهه شود. برای باز شدن بنداره پیلور باید ماهیچه سازنده آن به حالت استراحت درآید.

۲۴۳. (گزینه ۱) به‌طور کلی دیواره لوله گوارش توسط ماده مخاطی در برابر آسیب بر اثر تماس با غذاها، اسید و آنزیم محافظت می‌شود.

زووم: در کتاب درسی می‌خوانیم که حفاظت از دیواره مری به اندازه معده و روده باریک نیست. یعنی این که میزان تولید موسین و ماده مخاطی در مری کمتر از معده است.

بررسی سایر گزینه‌ها (گزینه ۲): اگر به شکل سؤال قبل خوب نگاه کنید، متوجه خواهید شد که قسمتی از دیواره معده بالاتر از بنداره انتهایی مری قرار دارد که به آن طاق معده (Fundus) می‌گویند. **گزینه ۳:** هنگام بلع، برچاکنای از ورود غذا (ته هوا) به تای جلوگیری می‌کند. **گزینه ۴:** غذا لول به زبان کوچک و سپس به اپی‌گلوت می‌رسد؛ بنابراین با اختلاف زمانی بسیار کمی، ابتدا زبان کوچک به بالا می‌رود و سپس اپی‌گلوت به پایین حرکت می‌کند. **۲۴۴. (گزینه ۱)** در پی آسیب به دیواره معده، تعداد پاخته‌های کناری غده‌های آن کاهش می‌یابد. این پاخته‌ها گلیکوپروتئین جذب‌کننده ویتامین B_{۱۲} (عامل داخلی) را ترشح می‌کنند. با کاهش عامل داخلی، تولید گوچه‌های قرمز کم می‌شود و در نتیجه، اکسیژن‌رسانی به بافت‌ها نیز کاهش می‌یابد. پاسخ بدن به کاهش اکسیژن‌رسانی، افزایش ترشح هورمون اریتروپوئیتین از کبد و کلیه است. **بررسی سایر گزینه‌ها (گزینه ۲):** پاخته‌های سطحی معده علاوه بر ترشح ماده مخاطی، یون بیکربنات نیز می‌سازند اما پاخته‌های ترشح‌کننده ماده مخاطی در غده‌های معده، بیکربنات ترشح نمی‌کنند.

گزینه ۳: بزرگ‌ترین پاخته‌های غدد معده، پاخته‌های کناری هستند؛ درحالی‌که ترشحات پاخته‌های ترشح‌کننده ماده مخاطی و پاخته‌های پوششی سطحی در حفاظت از مخاط معده نقش دارند. **گزینه ۴:** معده دو نوع پاخته ترشح‌کننده ماده مخاطی دارد: یک نوع از این پاخته‌ها در ساختار غده‌ها قرار دارند که ترشحات خود را به مجرا می‌ریزند و نوع دوم پاخته‌های سطحی نامیده می‌شوند و ترشحات آن‌ها به مجرا ریخته نمی‌شوند. **۲۴۵. (گزینه ۲)** **بررسی تک‌تک موارد (مورد اول (نادرست):** عامل داخلی توسط پاخته‌های کناری ساخته می‌شوند که عمقی‌ترین پاخته‌های غده‌های معده نیستند. **مورد دوم (درست):** با توجه به شکل کتاب درسی می‌توان فهمید که ضخامت لایه ماهیچه‌های دیواره معده در ناحیه پیلور از نواحی دیگر بیشتر است. **مورد سوم (نادرست):** در معده، فقط پاخته‌های پوششی سطحی بیکربنات می‌سازند. این پاخته‌ها جزء غده‌های معده نیستند، به عبارت دیگر هیچ‌یک از پاخته‌های غده‌های معده، بیکربنات نمی‌سازند. **مورد چهارم (درست):** پاخته‌های غدد معده برای تولید پروتئین‌های خود، نیاز به آنزیمی دارند که بتواند بین آمینواسیدها پیوند برقرار کند اما دقت کنید که این آنزیم را به بیرون ترشح نمی‌کنند و به عنوان آنزیم درون‌پاخته‌ای از آن استفاده می‌کنند.

۲۴۶. (گزینه ۱) در شکل سؤال، مورد (الف) پاخته پوششی سطحی، مورد (ب) پاخته‌های ترشح‌کننده ماده مخاطی، مورد (ج) پاخته کناری و مورد (د) پاخته اصلی را نشان می‌دهد.

نکته: پاخته‌های ترشح‌کننده ماده مخاطی و پاخته‌های پوششی سطحی معده، ماده مخاطی فراوانی تولید می‌کنند. همچنین پاخته‌های پوششی سطحی بیکربنات نیز ترشح می‌کنند که لایه زله‌ای را قلیایی می‌کند.

بررسی سایر گزینه‌ها (گزینه ۲): آنزیم‌های معده در pH اسیدی فعالیت می‌کنند و اسید توسط پاخته‌های کناری تولید می‌شود. **گزینه ۳:** بیماری ریفلاکس ناشی از ترشحات اسیدی پاخته‌های کناری است. در این بیماری، دوازدهه برخلاف مری آسیب نمی‌بیند. **گزینه ۴:** ترشحات پاخته‌های اصلی شامل آنزیم‌های پروتئاز است. پروتئاز غیرفعال (پپسینوژن) نیز در اثر برخورد با اسید یا پپسین فعال می‌شود.

۲۴۷. (گزینه ۲) بخش کیسه‌ای شکل لوله گوارش انسان، معده است. **بررسی تک‌تک موارد (الف (نادرست):** معده محلی برای ذخیره (تبار کردن) مواد

فصل اول

پایه دوازدهم

۳۱۷۷. (گزینه ۳) اطلاعات و دستورالعمل‌های وراثتی که هدایت کننده یاخته‌اند، در دنا قرار دارند. این اطلاعات در جانداران پریاخته‌ای مانند خود ما، در حین تقسیم از یک یاخته به یاخته دیگر و در حین تولیدمثل از نسلی به نسل دیگر منتقل می‌شود؛ اما در جانداران تک‌یاخته‌ای مانند باکتری‌ها، وقتی یاخته تقسیم می‌شود، در واقع تولیدمثل کرده است. بنابراین هنگام تقسیم یاخته، اطلاعات از نسلی به نسل دیگر منتقل می‌شوند.

بررسی سایر گزینه‌ها (گزینه ۱): بعضی یاخته‌های بدن ما هسته ندارند؛ مانند گویچه‌های قرمز. **گزینه ۲:** گفتیم که اطلاعات وراثتی در مولکول‌های دنا قرار دارند.

نکته: در جانداران یوکاریوتی که انسان هم جزء آن‌هاست، بخش عمده دنا در هسته قرار دارد اما مقدار کمی از دنا نیز در سیتوپلاسم قرار گرفته است. DNA سیتوپلاسمی جانوران درون میتوکندری و DNA سیتوپلاسمی گیاهان فتوسنتزکننده درون میتوکندری و دیسه‌ها قرار دارد.

گزینه ۴: فام‌تن شامل DNA و پروتئین است؛ اطلاعات وراثتی در DNA قرار گرفته است و پروتئین، ذخیره کننده اطلاعات وراثتی نیست.

۳۱۷۸. (گزینه ۳) دریافت در یکی از آزمایش‌های خود باکتری‌های پوشینه‌دار را با حرارت کشت و سپس آن‌ها را به موش تزریق کرد. باکتری‌های کشته‌شده در موش بیماری ایجاد نکردند و دریافت نتیجه گرفت که وجود پوشینه به تنهایی نمی‌تواند عامل مرگ موش‌ها باشد.

بررسی سایر گزینه‌ها (گزینه ۱): دریافت پدیده تغییر شکل باکتری (پوشینه‌دار شدن باکتری بدون پوشینه) را مشاهده نمود اما نمی‌دانست این تغییر بر اثر دریافت DNA است. **گزینه ۲:** دریافت نتوانست عامل اصلی انتقال صفات را شناسایی کند. **گزینه ۴:** تخریب دنا با استفاده از آنزیم، مربوط به آزمایش‌های ایوری است.

۳۱۷۹. (گزینه ۳) در آزمایش‌های دریافت مشخص شد که باکتری‌های بدون پوشینه با دریافت ماده وراثتی تغییرات ظاهری پیدا کردند و پوشینه‌دار شدند.

بررسی سایر گزینه‌ها (گزینه ۱): دریافت فکر می‌کرد استرپتوکوکوس نومونیا عامل آنفلوآنزا است. عمرش به دنیا نبود تا بفهمد این باکتری عامل سینه‌پهلو است و با همین فکر هم از دنیا رفت! **گزینه ۲:** دریافت و سایر هم‌دوره‌ای‌های او اطلاعی از نقش DNA نداشتند. **گزینه ۴:** دریافت در آزمایش‌های خود از عصا یاخته‌ای استفاده نکرد.

۳۱۸۰. (گزینه ۲) در یکی از آزمایش‌های ایوری و همکارانش، عصا یاخته‌ای از باکتری‌های پوشینه‌دار استخراج و با استفاده از آنزیم، دنا می‌موجود در آن تخریب شد؛ سپس این عصا یاخته‌ای بدون دنا را به محیط کشت باکتری بدون پوشینه اضافه کردند.

بررسی سایر گزینه‌ها (گزینه ۱): تزریق مخلوطی از باکتری‌های زنده بدون پوشینه و مرده پوشینه‌دار مربوط به آزمایش دریافت است. **گزینه ۳:** از گریزانه با سرعت بالا برای جداسازی ترکیبات عصا یاخته‌ای باکتری پوشینه‌دار کشته‌شده استفاده شد. **گزینه ۴:** پس از اضافه کردن دنا به محیط کشت باکتری بدون پوشینه، فرصتی لازم است تا انتقال صفت صورت بگیرد یعنی دنا وارد باکتری بدون پوشینه شود، سپس رشد و تکثیر باکتری انجام می‌شود.

۳۱۸۱. (گزینه ۱) هدف اصلی دریافت ساختن واکسن علیه بیماری آنفلوآنزا بود. ایمنی که واکسن ایجاد می‌کند، ایمنی فعال است. دریافت به دنبال شناسایی عامل سینه‌پهلو نبود چون فکر می‌کرد استرپتوکوکوس نومونیا عامل آنفلوآنزا است. به دنبال کشف ماهیت ماده وراثتی نبود و فقط می‌خواست واکسن بسازد، فقط همین!

فلش‌بک: ایمنی که بر اثر واکسن، ایجاد می‌شود، از نوع فعال است. چون دستگاه ایمنی در برابر واکسن یاخته‌های خاطره می‌سازد. این یاخته‌ها در بدن باقی می‌مانند و در برخورد بعدی با پادگن مشابه، به مبارزه با آن می‌پردازند.

۳۱۸۲. (گزینه ۴) با توجه به آزمایش دریافت، در دمایی که باکتری کشته می‌شود، دنا باکتری می‌تواند سالم بماند. بنابراین دنا باکتری در برابر افزایش دما تا حد معینی، پایدار است.

بررسی سایر گزینه‌ها (گزینه ۱): تزریق دو نوع باکتری مرده به موش‌ها، نمی‌تواند سبب بیماری آن‌ها شود. **گزینه ۲:** دریافت از دنا و دریافت آن توسط باکتری‌ها اطلاعی نداشت. **گزینه ۳:** دریافت با انجام مراحل ۱، ۲ و ۳ آزمایش‌های خود به عدم بیماری‌زایی پوشینه پی‌برد. به عبارت دیگر، تنها با انجام آزمایش سوم نمی‌توان عدم بیماری‌زایی پوشینه را اثبات کرد.

۳۱۸۳. (گزینه ۲) دریافت در آزمایش‌های اول، سوم و چهارم خود از باکتری‌های پوشینه‌دار استفاده کرد که از بین آن‌ها، آزمایش‌های اول و چهارم منجر به مرگ موش‌ها شد.

بررسی سایر گزینه‌ها (گزینه ۱): آزمایش اول برخلاف آزمایش دوم، منجر به مرگ موش‌ها شد. **گزینه ۳:** پوشینه‌دار شدن باکتری‌ها مربوط به آزمایش چهارم دریافت است.

گزینه ۴: در آزمایش‌های دریافت، ماهیت و شیوه انتقال ماده وراثتی مشخص نشد.

۳۱۸۴. (گزینه ۱) **بررسی تک‌تک موارد (الف نادرست):** عدد کروموزومی گیاه زیتون $2n = 46$ است اما دقت کنید که این ۴۶ کروموزوم دو به دو همنا هستند؛ یعنی گیاه زیتون ۲۳ نوع کروموزوم دارد. پس باید بگوییم اطلاعات وراثتی هسته آن در ۴۶ کروموزوم یا ۲۳ نوع کروموزوم قرار دارد. **ب نادرست:** بعضی یاخته‌های زنده هسته ندارند؛ مثلاً یاخته‌های آوند آبکشی فاقد هسته‌اند. **ج نادرست:** سامانه بافت زمینه‌ای شامل سه نوع بافت پاراتشیم، کلاتشیم و اسکلاتشیم است. یاخته‌های اسکلاتشیمی مرده‌اند و دنا ندارند. **د درست:** اطلاعات وراثتی گیاهان فتوسنتزکننده، در مولکول‌های DNA درون هسته، راکیزه و دیسه، یعنی درون سه ساختار غشادار یاخته قرار دارند.

۳۱۸۵. (گزینه ۱) در آزمایش ایوری با استفاده از گریزانه سرعت بالا، انواع ترکیبات سازنده یاخته به‌صورت لایه‌ای از هم جدا شدند و یکی از این لایه‌ها حاوی پروتئین بود اما در آزمایش دریافت پروتئین یا ماده دیگری از باکتری استخراج نشد.

بررسی سایر گزینه‌ها (گزینه ۲): در این آزمایش‌ها باکتری‌های بدون پوشینه با حرارت کشته نشدند. **گزینه ۳:** اضافه کردن عصا یاخته‌ای باکتری‌های پوشینه‌دار به محیط کشت باکتری بدون پوشینه مربوط به آزمایش ایوری است. دریافت باکتری‌ها را به موش تزریق می‌کرد. **گزینه ۴:** پوشینه‌دار شدن باکتری بدون پوشینه، در آزمایش دریافت نیز مشاهده شده بود.

۳۱۸۶. (گزینه ۱) عامل انتقال صفات در آزمایش ایوری، DNA باکتری است؛ باکتری نوکلئوزوم ندارد اما DNA در نوکلئوزوم‌های جانداران یوکاریوتی مانند موش وجود دارد.

فلش‌بک: هر نوکلئوزوم (هسته‌تن) ساختاری متشکل از حدود ۲ دور DNA و هشت مولکول پروتئین هیستون است.

بررسی سایر گزینه‌ها (گزینه ۲): در همانندسازی DNA باکتری‌ها معمولاً یک یا دو دوراهی همانندسازی ایجاد می‌شود. دوراهی‌های همانندسازی متعدد در یوکاریوت‌ها دیده می‌شود. **گزینه ۳:** ماده‌ای که در تکثیر دنا نقش اصلی را برعهده دارد، آنزیم دنابسپاراز است. عامل انتقال صفات، DNA است، نه آنزیم دنابسپاراز. **گزینه ۴:** DNA های خطی از رشته‌های پلی‌نوکلئوتیدی با دو انتهای متفاوت تشکیل شده‌اند اما DNA حلقوی اصلاً انتها ندارد که بخواهیم بگوییم دو انتهای آن متفاوت‌اند یا نه!

۳۱۸۷. (گزینه ۲) در آزمایش‌های دریافت، تزریق باکتری‌های پوشینه‌دار زنده و یا مخلوطی از باکتری‌های پوشینه‌دار کشته شده و باکتری‌های بدون پوشینه زنده باعث بیماری سینه‌پهلو و در نهایت مرگ موش‌ها می‌شد. در این بیماری به شش‌ها آسیب جدی وارد می‌شود.

دقت کنید: برای ایجاد بیماری توسط این باکتری، لازم است باکتری‌های پوشینه‌دار در بدن میزبان تکثیر شوند و برای تکثیر باکتری حتماً باید DNA آن همانندسازی کند. این عمل با کمک آنزیم دنابسپاراز (DNA پلیمرز) انجام می‌شود.

بررسی سایر گزینه‌ها (گزینه ۱): ایوری با استفاده از آنزیم تجزیه کننده DNA، یعنی آنزیم نوکلئاز مانع از انتقال صفات شد. **گزینه ۳:** آزمایش‌های دریافت شامل تزریق باکتری‌ها به موش بود و از آنزیم‌های تجزیه کننده استفاده نکرد. **گزینه ۴:** ایوری در آزمایش‌های خود از آنزیم برای تخریب پوشینه باکتری استفاده نکرد.

۳۱۸۸. (گزینه ۴) هیچ یک از موارد جزء آزمایش‌ها، مشاهدات یا نتیجه‌گیری‌های دریافت محسوب نمی‌شوند. چون دریافت کلاً از نقش DNA و ژن اطلاعی نداشت؛ بنابراین موارد (الف، ب و د) را نمی‌توان به او نسبت داد.

تذکر مهم: باکتری استرپتوکوکوس نومونیا بدون پوشینه زنده، بیماری‌زا نیست و لزومی نداشت که مرده آن را به موش تزریق کنند!

۳۱۸۹. (گزینه ۲) عصا یاخته‌ای که از استرپتوکوکوس نومونیا پوشینه‌دار استخراج شد، حاوی دنا باکتری‌هاست. بنابراین حاوی دستورالعمل‌های لازم برای ساختن پوشینه است.

بررسی سایر گزینه‌ها (گزینه ۱): باکتری استرپتوکوکوس نومونیا پوشینه‌دار می‌تواند آسیب جدی به شش‌های موش وارد نموده و باعث مرگ آن شود؛ اما عصا یاخته‌ای قادر به این کار نیست. **گزینه ۳:** لولاً عصا یاخته‌ای حاوی پوشینه نیست. دوماً

۳۲۰۵. گزینه ۳ چارگاف در آزمایش‌های خود با اندازه‌گیری مقدار بازهای آلی به کار رفته در DNA چند جاندار به این نتیجه رسید که همیشه مقدار آدنین با تیمین و همچنین مقدار گوانین با سیتوزین برابر است. **بررسی سایر گزینه‌ها** گزینه ۱: چارگاف آزمایش‌های خود را بر روی DNA های طبیعی انجام داد. **گزینه ۲:** چارگاف به برابر بودن مقدار سیتوزین و گوانین پی برد اما دلیل این برابری را تحقیقات دانشمندان بعدی، به ویژه واتسون و کریک مشخص کرد. **گزینه ۴:** ابعاد مولکول DNA از طریق تهیه تصاویر به کمک پرتو X تشخیص داده شد.

۳۲۰۶. گزینه ۴ دانشمندان با بررسی تصاویر DNA که به کمک پرتو X تهیه شده بود، فهمیدند که مولکول DNA مارپیچی است؛ یعنی رشته‌های پلی‌نوکلئوتیدی سازنده آن به دور یکدیگر پیچ خورده‌اند؛ اما نتوانستند دو رشته‌ای بودن آن را تشخیص دهند. در واقع این دانشمندان، پس از مطالعات خود به این نتیجه رسیدند که DNA بیش از یک رشته دارد اما نتوانستند بفهمند که دو رشته‌ای است یا سه رشته‌ای!



گزینه‌های ۱ و ۳ نیز ارتباطی به تصاویر تهیه‌شده به کمک پرتو X ندارند.

۳۲۰۷. گزینه ۲ مدل واتسون و کریک یا همان مدل نردبانی فقط در مورد خود مولکول DNA است. خود مولکول DNA به دور یک محور فرضی پیچ خورده است و این ارتباطی به هیستون‌ها ندارد.

۳۲۰۸. گزینه ۳ جفت‌بازی که بیشترین تعداد پیوند هیدروژنی را دارد، جفت باز سیتوزین - گوانین است؛ بنابراین نمی‌تواند دارای باز آلی آدنین باشد. **بررسی سایر گزینه‌ها** **گزینه ۱:** دو نوع باز پورین وجود دارد (آدنین و گوانین) تیمین به طور طبیعی در مقابل آدنین قرار می‌گیرد. **گزینه ۲:** هر جفت باز مکمل حتماً شامل یک پورین و یک پیریمیدین است؛ به عبارت دیگر یک جفت باز نمی‌تواند هر دو پورین یا هر دو پیریمیدین باشند. **گزینه ۴:** به طور طبیعی هر پله DNA قطعاً یک باز تک‌حلقه‌ای (پیریمیدین) و یک باز دو حلقه‌ای (پورین) دارد. **۳۲۰۹. گزینه ۳** در هر مولکول DNA، مجموع فراوانی دو باز آلی غیرمکمل ۵۰ درصد است. مثلاً $A + C = 50\%$. **بررسی سایر گزینه‌ها** **گزینه ۱:** در رادیولوژی، از پرتوهای X برای تصویربرداری از اندام‌های بدن استفاده می‌شود. **گزینه ۲:** بازهای آلی آدنین، گوانین و سیتوزین هم در DNA وجود دارند هم در RNA، اما هیچ یک از نوکلئوتیدهای DNA و RNA یکسان نیستند؛ چون قند به کار رفته در آن‌ها متفاوت است. **گزینه ۴:** در یک رشته دنا، بین بازهای آلی پیوند هیدروژنی برقرار نمی‌شود.

۳۲۱۰. گزینه ۱ نوکلئوتیدهای مولکول RNA، قند ریبوز دارند.

نکته: در باکتری‌ها، محل تولید و فعالیت همه رناها، سیتوپلاسم است؛ پس می‌توانیم بگوییم هر مولکول RNA در محل تولید خود به فعالیت می‌پردازد.

بررسی سایر گزینه‌ها **گزینه ۲:** رناها تک‌رشته‌ای هستند. ضمناً از بین انواع رنا، فقط mRNA است که در تعیین نوع آمینواسیدهای پروتئین دخالت دارد. **گزینه ۳:** بعضی رناها نقش آنزیمی دارند، نه همه آن‌ها. ضمناً برخلاف دنا، اصلی باکتری که حلقوی است، رناها معمولاً خطی هستند. **گزینه ۴:** رنا نوعی نوکلئیک اسید است، بنابراین از واحدهای نوکلئوتیدی تشکیل شده است.

دقت کنید: رناهای باکتری در سیتوپلاسم تولید می‌شوند و نمی‌توان گفت که رناها پس از تولید به سیتوپلاسم فرستاده می‌شوند.

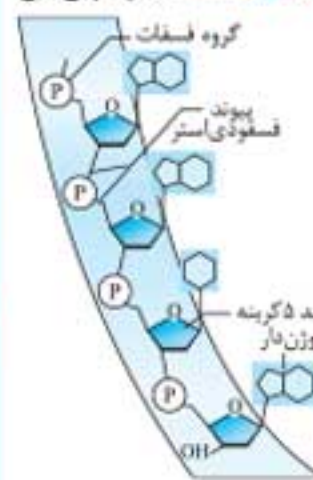
۳۲۱۱. گزینه ۱ جاندار مورد مطالعه هم در آزمایش گریفیت و هم در آزمایش ایوری، باکتری است. بنابراین، آنزیمی پروتئینی است و طی عمل ترجمه ساخته می‌شود.

نکته: باکتری‌ها اندامک غشادار ندارند و همه پروتئین‌های خود را درون ماده زمینه سیتوپلاسم، یعنی در مجاورت کروموزوم خود می‌سازند.

بررسی سایر گزینه‌ها **گزینه ۲:** باکتری‌ها هیستون ندارند. هیستون‌ها، پروتئین‌هایی هستند که در فشرده کردن DNA کروموزوم‌های یوکاریوتی نقش دارند. **گزینه ۳:** اغلب باکتری‌ها یک جایگاه آغاز همانندسازی در دنا خود دارند. **گزینه ۴:** باکتری‌ها می‌توانند دو نوع مولکول دنا داشته باشند؛ یکی کروموزوم اصلی و دیگری پلازمید. کروموزوم اصلی یک مولکول DNA حلقوی متصل به غشاست. اما پلازمید حلقوی باکتری به غشای پخته متصل نیست.

۳۱۹۹. گزینه ۲ تفاوت اصلی نوکلئوتیدهای مختلف یک مولکول نوکلئیک اسید، در نوع باز آلی آن‌هاست. در واقع مهم‌ترین بخش یک نوکلئوتید، باز آلی آن است. مثلاً وقتی می‌گوییم نوکلئوتید A، باز آلی آن آدنین است. **بررسی سایر گزینه‌ها** **گزینه ۱:** در یک نوکلئیک اسید، همه قندها از یک نوع هستند. بالاخره مولکول نوکلئیک اسید یا DNA است یا RNA اگر DNA باشد، قند به کار رفته در همه نوکلئوتیدهای آن از نوع دئوکسی‌ریبوز است و اگر RNA باشد، قند به کار رفته در همه نوکلئوتیدهای آن از نوع ریبوز خواهد بود. **گزینه ۳:** نوکلئوتیدهای موجود در نوکلئیک اسیدها یک‌فسفاته هستند. **گزینه ۴:** مهم نوع باز آلی است، نه تعداد حلقه‌های آن. به عنوان مثال آدنین و گوانین بازهای دو حلقه‌ای هستند اما با هم متفاوت‌اند.

۳۲۰۰. گزینه ۳ دنا و RNA مولکول‌های مهم زیستی هستند که درون هسته پاخته یوکاریوتی (مثل پارامسی) ساخته می‌شوند و از کربن، هیدروژن، اکسیژن، نیتروژن و فسفر تشکیل شده‌اند. **بررسی سایر گزینه‌ها** **گزینه ۱:** هر مولکول نوکلئیک اسید، بسیاری (پلیمری) از نوکلئوتیدهاست، نه بازهای آلی نیتروژن‌دار. در واقع واحدهای ساختاری نوکلئیک اسیدها، نوکلئوتید نام دارند. **گزینه ۲:** اگر چه پنج نوع باز آلی نیتروژن‌دار در ساختار نوکلئیک اسیدها وجود دارد، اما به‌طور طبیعی در هر مولکول نوکلئیک اسید، چهار نوع باز آلی به کار رفته است. بازهای A، T، C و G در دنا و بازهای آلی A، U، C و G در RNA به کار می‌روند. **گزینه ۴:** واحدهای سازنده هر مولکول نوکلئیک اسید (یعنی نوکلئوتیدها) با پیوندهای فسفودی‌استر به هم متصل‌اند اما بین بازهای آلی پیوند فسفودی‌استر وجود ندارد.



۳۲۰۱. گزینه ۲ **بررسی تک‌تک موارد** الف (نا درست): بازهای آلی آدنین، سیتوزین و گوانین در DNA و RNA مشترک‌اند. ب (نا درست): دو رشته مولکول DNA با پیوندهای هیدروژنی مقابل هم قرار می‌گیرند.

تذکر مهم: RNA تک‌رشته‌ای است اما بعضی قسمت‌های آن ممکن است بر اثر تاخوردگی مقابل هم قرار بگیرند و پیوند هیدروژنی تشکیل دهند.

ج (درست): دو رشته DNA که در مقابل هم قرار دارند، از نظر اندازه، تعداد مونومرها و تعداد گروه‌های فسفات برابرند. **د (درست):** در DNA طبیعی، بین بازهای آلی دو رشته مقابل پیوندهای هیدروژنی برقرار می‌شود اما در بین بازهای یک رشته، هیچ نوع پیوندی وجود ندارد.

۳۲۰۲. گزینه ۴ عامل اصلی انتقال صفات، DNA و تجزیه‌کننده آن (توکلاز) نوعی آنزیم پروتئینی است که در ساختار هر دوی آن‌ها کربن و نیتروژن به کار رفته است.

تذکر مهم: پروتئین‌ها باز آلی نیتروژن‌دار، قند پنج‌کربنی و گروه فسفات ندارند.

۳۲۰۳. گزینه ۱ DNA طبیعی انسان از چهار نوع نوکلئوتید A، T، C و G تشکیل شده است. بین A و T دو پیوند و بین C و G سه پیوند هیدروژنی وجود دارد. پس به طور معمول تعداد پیوندهای هیدروژنی از تعداد بازهای آلی DNA بیشتر است. **بررسی سایر گزینه‌ها** **گزینه ۲:** تعداد پیوندهای فسفودی‌استر در DNA حلقوی با تعداد نوکلئوتیدها برابر و در DNA خطی ۲ تا کمتر از تعداد کل نوکلئوتیدهاست. **گزینه ۳:** تعداد بازهای پیریمیدینی DNA، نصف تعداد کل بازهای آن است. **گزینه ۴:** تعداد قند دئوکسی‌ریبوز با تعداد نوکلئوتیدها برابر است؛ چون هر نوکلئوتید DNA یک قند دئوکسی‌ریبوز دارد.

۳۲۰۴. گزینه ۳ دو رشته DNA ناهم‌سو هستند. بنابراین (الف) و (ب) که رویه‌روی هم هستند نمی‌توانند هر دو قند یا هر دو فسفات باشند! اگر (ب) را قسماً در نظر بگیریم و این رشته را ادامه بدهیم تا به انتهای دیگر آن برسیم باید انتهای دیگر قند باشد. انتهای دیگر این رشته (د) است و در این صورت (ج) فسفات خواهد بود به شکل زیر نگاه کنید:



۳۲۱۲. (گزینه ۲) بررسی تک تک موارد **مورد اول (نا درست):** انتقال فعال فرایندی است که با مصرف انرژی، مولکول‌ها را در خلاف جهت شیب غلظت جابه‌جا می‌کند. این انرژی می‌تواند از ATP تأمین شود اما راه‌های دیگری نیز برای تأمین این انرژی وجود دارد که در فصل‌های پنجم و ششم این کتاب با برخی از آن‌ها آشنا خواهید شد. **مورد دوم (درست):** بین مونوساکاریدهای دو نوکلئوتید مجاور، پیوند فسفودی‌استر وجود دارد. آنزیم‌های تجزیه‌کننده دنا و رنا می‌توانند از طریق واکنش آبکافت، این پیوند را بشکنند. **مورد سوم (نا درست):** در آزمایش ایوری، از آنزیم‌های تجزیه‌کننده مواد آلی مختلف استفاده شد که یکی از آن‌ها پروتئاز بود و می‌توانست پیوند بین آمینواسیدها را هیدرولیز نماید. **مورد چهارم (درست):** دیسک نوعی مولکول DNA است و توسط آنزیم پروتئینی به نام دنا‌سپاراز ساخته می‌شود و پروتئین‌ها مونومر آمینواسیدی دارند.

۳۲۱۳. (گزینه ۴) بررسی تک تک موارد **الف):** پلازمید باکتری نوعی مولکول DNA است؛ بنابراین همانند سایر دناها، نوکلئوتیدهای آن قند دئوکسی‌ریبوز دارند. **ب):** در ساختار ریپوزوم، RNA وجود دارد و نوکلئوتیدهای RNA قند پنج‌کربنی به نام ریبوز دارند. **ج):** کلروپلاست اندامکی است که طی فتوسنتز، کربن دی‌اکسید را تثبیت می‌کند. درون کلروپلاست DNA و RNA وجود دارد که نوکلئوتیدهای آن‌ها با پیوندهای فسفودی‌استر به هم متصل‌اند. **د):** عامل مولد سینه‌پهلو، نوعی باکتری به نام استرپتوکوکوس نومونیای پوشینه‌دار است.

دقت کنید: گروه فسفات و پیوندهای اشتراکی که از دو طرف با مولکول‌های قند برقرار کرده است، در مجموع یک پیوند فسفودی‌استر محسوب می‌شوند.

۳۲۱۴. (گزینه ۲) بررسی تک تک موارد **الف (درست):** مولکول mRNA خطی است؛ یعنی دو انتهای آزاد دارد. بنابراین یک انتهای آن گروه هیدروکسیل و انتهای دیگر آن گروه فسفات دارد. **ب (درست):** بازهای آلی پورین (آدنین و گوانین) هم در DNA وجود دارند، هم در RNA. **ج (درست):** NADH مولکولی است که در ساختار آن نوکلئوتید وجود دارد و در ساختار نوکلئوتید، قند پنج‌کربنی به کار رفته است. **د (نا درست):** DNA میتوکندری و کلروپلاست همانند DNA باکتری حلقوی است؛ بنابراین گروه هیدروکسیل آزاد ندارد.

۳۲۱۵. (گزینه ۳) اگر مولکول DNA دارای n نوکلئوتید باشد، تعداد حلقه‌های آلی آن $\frac{n}{2}$ خواهد بود. **بررسی سایر گزینه‌ها:** **گزینه ۱:** DNA یا خطی است یا حلقوی. اگر DNA خطی باشد، تعداد پیوندهای فسفودی‌استر کمتر از تعداد نوکلئوتیدها ($n - 1$) خواهد بود. اما اگر DNA حلقوی باشد، در این صورت تعداد پیوندهای فسفودی‌استر با تعداد نوکلئوتیدهای آن برابر خواهد بود. **گزینه ۲:** هیچ‌گاه تعداد پیوندهای هیدروژنی نمی‌تواند دو برابر تعداد نوکلئوتیدها یا بیش از دو برابر تعداد نوکلئوتیدها باشد.

نکته: کم‌ترین تعداد پیوندهای هیدروژنی زمانی است که همه بازهای به کار رفته در DNA، آدنین و تیمین باشند. در این صورت تعداد پیوندهای هیدروژنی با تعداد نوکلئوتیدها برابر خواهد بود. چون بین دو باز A و T، دو پیوند هیدروژنی ایجاد می‌شود. بیشترین تعداد پیوندهای هیدروژنی مربوط به هنگامی است که همه بازهای به کار رفته در DNA از نوع سیتوزین و گوانین باشند. در این صورت تعداد پیوندهای هیدروژنی $\frac{1}{5}$ برابر تعداد نوکلئوتیدها خواهد بود. چون بین دو باز C و G، سه پیوند هیدروژنی ایجاد می‌شود. البته در DNA طبیعی هیچ‌گاه فقط دو نوع باز به کار نمی‌رود.

گزینه ۴: اگر DNA حلقوی باشد، دیگر گروه فسفات آزاد نخواهد داشت چون اصلاً رشته‌های پلی‌نوکلئوتیدی آن انتهای آزاد ندارند.

۳۲۱۶. (گزینه ۱) بررسی تک تک موارد **الف (درست):** لوگنا جاننداری یوکاریوت از گروه آغازیان است و دنا هسته‌ای آن، مولکولی خطی است و رشته‌های پلی‌نوکلئوتید خطی، دو انتهای متفاوت دارند. **ب (نا درست):** در کل مولکول دنا (ته در هر رشته از آن) تعداد بازهای پورین با تعداد بازهای پیریمیدین برابر است. **ج (نا درست):** هر جفت نوکلئوتید دارای پنج حلقه آلی است؛ از این تعداد، سه حلقه آلی مربوط به بازهای آلی و دو حلقه نیز قندهای پنج‌کربنی هستند که در دو نوکلئوتید قرار دارند. **د (نا درست):** نوکلئوتیدهای آزاد می‌توانند یک تاسه گروه فسفات داشته باشند اما نوکلئوتیدهای موجود در ساختمان دنا، یک فسفات‌اند.

۳۲۱۷. (گزینه ۱) در دناهای حلقوی، همه گروه‌های فسفات در پیوند فسفودی‌استر شرکت می‌کنند. در این دناها، تعداد قندهای پنج‌کربنی با تعداد گروه‌های فسفات برابر است؛ چون هر نوکلئوتید یک قند پنج‌کربنی و یک گروه فسفات دارد.

۳۲۲۱. (گزینه ۲) مدل مارپیچ دو رشته‌ای دنا در تحقیقات واتسون و کریک ارائه شد. براساس این مدل، مشخص شد که علت پایداری دنا و ثابت ماندن قطر مولکول دنا در بخش‌های مختلف آن، قرار گرفتن جفت‌بازهای مکمل در برابر یکدیگر است. **بررسی سایر گزینه‌ها:** **گزینه ۱:** قرارگیری بازهای مکمل روبه‌روی هم در مدل واتسون و کریک مشخص شد، در حالی که ماهیت ماده وراثتی در آزمایش‌های ایوری معلوم شد. **گزینه ۳:** قابلیت انتقال ماده وراثتی به یاخته در آزمایش‌های گریفیت مشخص گردید، در حالی که استفاده از گریزانه برای تفکیک ترکیبات عصاره یاخته‌ای مربوط به آزمایش‌های ایوری است. **گزینه ۴:** در اولین آزمایش ایوری و همکارانش مشخص شد که پروتئین‌ها ماده وراثتی نیستند، اما مشاهده تعداد زیادی باکتری زنده پوشینه‌دار در خون و شش‌های موش‌های مرده مربوط به آزمایش گریفیت است.